

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors of Decision Making on New Theory Farming Practices by
Farmers in North-eastern Region of Thailand

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ว้ลลภ พรหมทอง และคณะ

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ได้รับงบประมาณสนับสนุน ประจำปี 2551

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors of Decision Making on New Theory Farming Practices by
Farmers in North-eastern Region of Thailand

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ว้ลลภ พรหมทอง และคณะ

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ได้รับงบประมาณสนับสนุน ประจำปี 2551

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors of Decision Making on New Theory Farming Practices by Farmers
in North-eastern Region of Thailand

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และรูปแบบของการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกร ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างจากจังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วยเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 200 คน และเกษตรกรที่ไม่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 200 คน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีแรงงานในครอบครัว 2-3 คน มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 10 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นของตนเอง รวมทั้งเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร

ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร พบว่า อายุ รายได้ จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตร ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตร ความเพียงพอของรายได้ต่อการครองชีพ และลักษณะพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีผลต่อการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

สำหรับการดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรนั้น พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความรู้และความเข้าใจต่อโครงการ โดยมีกิจกรรมทั้งการขุดสระน้ำ ปลูกข้าว ปลูกพืช และจัดแบ่งพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า หลังจากทำเกษตรทฤษฎีใหม่แล้วมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนด้านปัญหาอุปสรรคนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านเงินทุน โรคพืชระบาด และขาดแหล่งน้ำ โดยเสนอแนะให้รัฐบาลช่วยเหลือในด้านจัดหาแหล่งเงินทุน จัดหาแหล่งน้ำหรือขุดสระเพิ่มเติม รวมทั้งการให้บริการความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพ

Factors of Decision Making on New Theory Farming Practices by Farmers in North-eastern Region of Thailand

Abstract

A study on factors of decision making on New Theory Farming Practices by farmers in North-eastern region of Thailand aimed to study on factors affecting decision making and practicing methods of farmers including farmer's problems and suggestion who applied this concept. The data were collected by interviewing 200 sampling farmers in Sakonnakorn, Kalasin, Khonkean, and Prachinburi provinces including 200 farmers who did not apply this concept.

The study revealed that most of the samples are small scale farmers with 2-3 house hold labors and an average area of 10 rai with their own area. Most of them were affiliated to farmer's institutions.

In terms of factors affecting farmer's decision making on New Theory Farming practices were age, income, number of area, educational level, farmers' institution affiliation, sufficient income, and land tenure.

For the application of New Theory Practice of farmers, it found that farmers knew and understood the project clearly. Thus they divided their area into 4 parts namely pond, rice field, planting plot, and housing areas. They expressed that after they applied this project they could gain more income and their standard of living was better than before.

Finally, the study found that most farmers encountered the problems of capital, plant diseases, and lacking of irrigation. They suggested that the government should provide capital sources and irrigation including the effective services of the extension officers.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญตาราง	(5)
สารบัญภาพ	(6)
สารบัญภาพภาคผนวก	(6)
บทที่ 1 : บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	2
บทที่ 2 : ระเบียบวิธีการวิจัย	
การตรวจเอกสาร	3
เนื้อหาสาระเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	3
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตร	9
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Theoretical Framework)	10
สมมุติฐานในการวิจัย	10
ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย	10
กรอบแนวความคิดในการวิจัย (conceptual framework)	11
วิธีการดำเนินการวิจัย	11
ขอบเขตของโครงการวิจัย	11
ประชากร (population)	12
กลุ่มตัวอย่าง (samples)	12
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	12
การเก็บรวบรวมข้อมูล	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	13
ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	13

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 : ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	15
ตอนที่ 2 การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ	25
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ	31
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกร	34
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปรับปรุงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร	36
การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	37
การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) อิทธิพลของตัวแปร อิสระที่มีต่อตัวแปรตาม	38
ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย	39
บทที่ 4 : สรุปผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผล	40
ข้อเสนอแนะ	40
เอกสารอ้างอิง	41
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก : แบบสัมภาษณ์	43
ภาคผนวก ข : ภาพภาคผนวก	50

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เปรียบเทียบผลผลิตข้าวก่อนและหลังการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่	6
2 สรุปรายได้อันเกิดจากการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่	6
3 แผนการดำเนินงานโครงการวิจัย	14
4 เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรสของเกษตรกร	17
5 การเป็นสมาชิกสถาบันทางการเกษตรของเกษตรกร และประเภทของสมาชิกสถาบันทางการเกษตร	18
6 จำนวนสมาชิกและแรงงานในครอบครัว	18
7 จำนวนบุตรในครอบครัวเกษตรกร	19
8 จำนวนพื้นที่ที่ถือครองทางการเกษตร	19
9 ลักษณะพื้นที่ที่ถือครองทางการเกษตร	19
10 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพืช	20
11 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการทำนา	20
12 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการทำสวนผลไม้	20
13 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกผัก	21
14 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	21
15 จำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพืชไร่	21
16 ชนิดสัตว์เลี้ยงในการประกอบอาชีพ	22
17 จำนวนสัตว์ปีกที่เกษตรกรเลี้ยง	22
18 จำนวนสุกรที่เกษตรกรเลี้ยง	22
19 จำนวนโคนมที่เกษตรกรเลี้ยง	23
20 จำนวนโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง	23
21 จำนวนสัตว์อื่น ๆ ที่เกษตรกรเลี้ยง	23
22 สภาพของรายได้ก่อนทำเกษตรทฤษฎีใหม่	24
23 สภาพของรายได้หลังทำเกษตรทฤษฎีใหม่	24
24 อาชีพเสริม และประเภทของอาชีพเสริมนอกจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร	25
25 สาเหตุที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่	26

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
26	แหล่งข้อมูลที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการทฤษฎีใหม่	26
27	สภาพการผลิตทางการเกษตรในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	27
28	จำนวนพื้นที่ใช้ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในกิจกรรมต่าง ๆ	28
29	แหล่งจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรของเกษตรกร	29
30	รายได้สุทธิจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	30
31	การเปรียบเทียบรายได้ก่อนทำและหลังทำโครงการทฤษฎีใหม่	30
32	ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ	32
33	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	35
34	ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปรับปรุงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	36
35	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทดสอบโดยค่า Chi-square test	37
36	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทดสอบโดยค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)	38
37	สมการถดถอยพหุคูณของการยอมรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร	39

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	11

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่	หน้า	
1	ผู้ช่วยกำลังสัมภาษณ์เกษตรกร	50
2	สภาพแปลงปลูกพืชในโครงการฯ ของเกษตรกร	50
3	สภาพบ่อน้ำและการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	50
4	สภาพแปลงปลูกข้าวของเกษตรกร	50